

Titel: Journalen NB

Citation: "Journalen NB", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K20*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Jette Knudsen; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2003 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-nb-txr-shoot-id5130efbc-9546-48cf-917e-80025bc09cb5.pdf> (tilgået 30. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K20

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

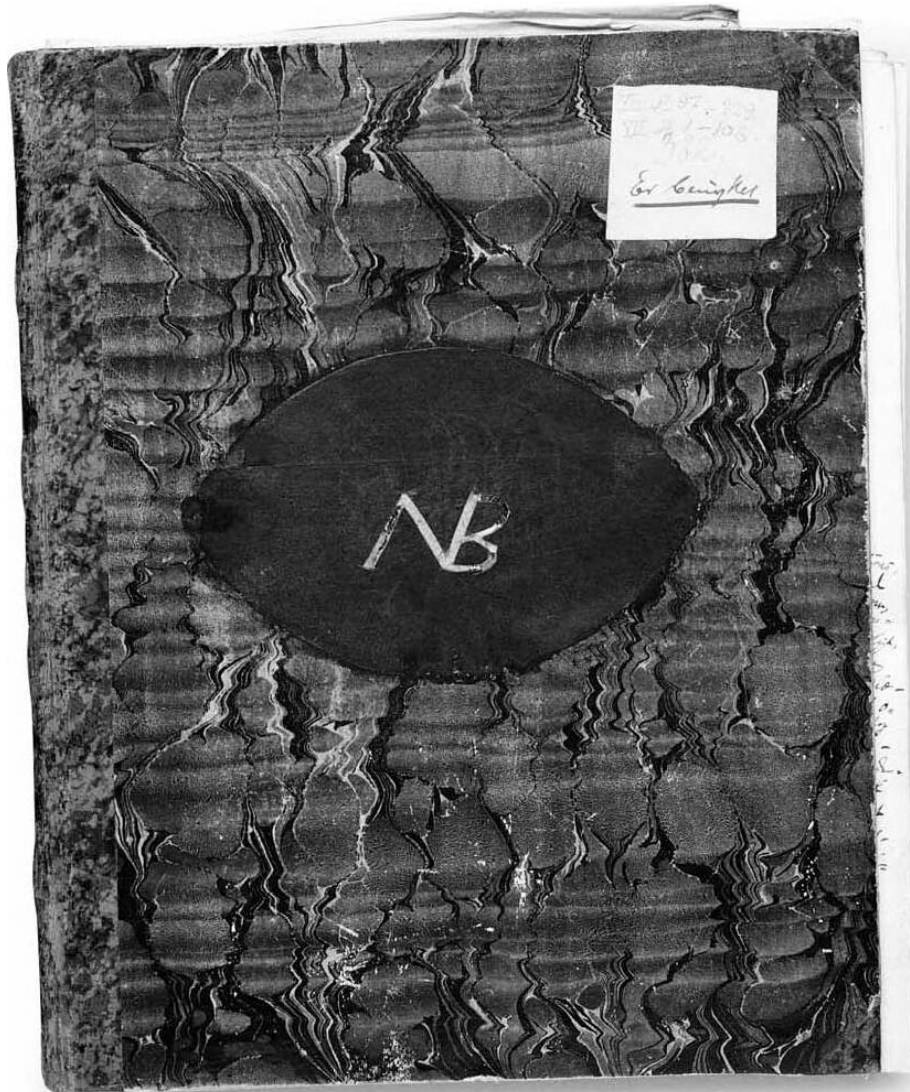
Tekstredegørelse

1. Manuskriptbeskrivelse 7
2. Datering og kronologi 11
3. Indhold 12

1. Manuskriptbeskrivelse

Journalen NB er en indbundet bog i kvartformat. Bindet er udvendigt af SK mærket »NB«. Journalen har if. H.P. Barfods fortegnelse over SKs efterladte papirer (*B-fort.*) oprindeligt bestået af 140 blade eller 280 sider, men i dag er de to første blade samt bladet s. 29 gået tabt.* Der har if. *B-fort.* til de to første blade været fastklæbet tre nu løse blade (mss. 2-4).* If. samme fortegnelse var der et løst tillæg (ms. 5) til s. 97.* I de tilfælde, hvor blade mangler, er teksten overleveret i H.P. Barfods udgave *Af Søren Kierkegaards Efterladte Papirer (EP)*.* Håndskriftet findes i Kierkegaard Arkivet (KA) på Det Kongelige Bibliotek.

NB 1 Manuskriptet består af et halvbind af sort og brunmeleret skind med grønligt og blåligt marmorert overtrækspapir samt forsats af brungult marmorert papir med tresidet sprængt rødt snit. Ryggen er delt i fem felter af guldlinier og ornamenterede guldfileter. Bindet er på forsiden midtpå af SK forsynet med mærket »NB«, skåret ned i en indfældet etiket, der er overmalet med blæk. Under blækket er der spor af en oprindelig påskrift, som først er overkradset med blyant og nu helt ulæselig (se illustration 1)

1. Journalen NB, etiket på bindets forside

). Det forreste forsatsblad har på bagsiden spor efter de tre oblater, hvormed ms. 2 har været fastklæbet. På indersiden af bagpermen i nederste højre hjørne er anbragt en trykt etiket med ordene »N. C. Møller / Bogbinder / Ulfeldsplads N° 97«. Etiketten vender på hovedet.

138 blade i 4°.^{*} Alle bladene er løse, enten enkeltvis eller i mindre sammenhæftninger.

De bevarede blade er pagineret 1-276 med blyant på hver anden side (højresiderne); s. 81-135, 181-185, 189-190 og s. 275-276 dog på hver side. SK overspringer pagineringen s. 139-140, men da teksten er sammenhængende fra s. [138]-141, må springet i paginering bero på en fejl.* Af bladet s. 259 er den øverste del bortklippet. Bladene s. 7-13, 17-23 samt bladet s. 257 er beklippet i den inderste rand. Bladene s. 7-23 har spor efter sammenfoldning.

Papir: svært, ribbet; vandmærke: bikube omkranset af bladløv og stående på en sokkel med ordene C & I HONIG. Mål: 176 x 218 mm.* Hæftesnor af sort og naturfarvet sejlgarn.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, yderspalten tilføjelser.

En tilføjelse på s. 97 (NB:64.b) er skrevet med blyant.

Håndskriften veksler fra lille og omhyggelig til stedvis større og mere skødesløs.

En del korrektioner.

1 (L-fort. + B-fort. 382; KA, A pk. 5; Pap. VII 1 A 97-128 + 147-229 + VIII 1 A 1-106)

2 1 blad i 4°.
Ingen paginering.

Papir: groft koncept. Mål: 200 x 240 mm. Bladet har været sammenfoldet og

bærer øverst spor af at være blevet afrevet på tre steder.*
Bladet er foldet på tværs, men teksten er skrevet hen over hele siden. Den ene side er ubeskrevet.
Håndskriften er lille og let læselig.
Få korrektioner.
(B-fort. 382; KA, B pk. 33 læg 1; Pap. VII 1 B 211)

2

1 beklippet blad i 4°.
Papir: gulligt koncept. Mål: 170 x ? Bladet er beklippet foroven og har spor efter sammenfoldning.
Bladet er foldet på langs; inderspaltten rummer tekst, yderspaltten margin. Den ene side er ubeskrevet.
Håndskriften er lille og let læselig.
Få korrektioner.
(B-fort. 382; KA, C pk. 8 læg 2; Pap. VII 1 C 5)

3

1 blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: groft koncept. Mål: 200 x 240 mm. Bladet har spor efter sammenfoldning. Det fremgår af mærker fra oblater forned, at bladet har været opklæbet.*
Teksten er skrevet hen over hele siden med få tilføjelser i en smal margin på langs af siden.
Håndskriften er sirlig og let læselig.
Få korrektioner.
(B-fort. 382; KA, B pk. 33 læg 1; Pap. VII 1 B 212-213)

4

3 blade i 4°.
Bladenes beskrevne sider er med blyant pagineret 1-4.*
Papir: blåt koncept. Mål: 169 x 205 mm. Bladene har spor efter sammenfoldning.
Teksten er skrevet hen over hele siden med tilføjelser forned og i en smal margin. Bl. [1v] og [4v] er ubeskrevet.
Håndskriften er lille og til dels vanskelig at læse.
Mange korrektioner, en enkelt med blyant.*
(B-fort. 382; KA, A pk. 48; Pap. VIII 1 A 656)

5

2. Datering og kronologi

Kun otte af journalens 215 optegnelser er dateret.* Den første optegnelse i selve journalen er NB:7 fra 9. marts 1846, mens den sidst daterede optegnelse er NB:203 fra 5. maj 1847. Det fremgår heraf, at journalen NB er påbegyndt 9. marts 1846 og må være afsluttet i første halvdel af maj 1847, sandsynligvis før den 14., på hvilken dato NB2 blev taget i brug.

De løse blade forrest i journalen (NB:2 og NB:4-6) er alle udateret, men nogle af optegnelserne lader sig dog tilnærmelsesvis tidsfæste. Det gælder NB:2, hvor SK udtrykkeligt henviser til tiden efter »Udgivelsen af den sidste store Bog 'afsluttende Efterskrift'«, dvs. efter 27. feb. 1846.* NB:4 indeholder excerpter af C.G. Carus *Psyche. Zur Entwicklungsgeschichte der Seele*, Pforzheim 1846, ktl. 459.* If. regning fra Reitzel har SK anskaffet dette værk 20. nov. 1846. I NB:5 anslås temaet »Hvad man lærer af Lilierne paa Marken og Himmelens Fugle«, som genfindes i NB:49, der er skrevet i efteråret 1846. I samme optegnelse opkaster SK spørgsmålet »Hvorfor Socr. sammenlignede sig med en Bremse«, der tangeres i NB:28,* og som han udførligt behandlede i JJ:477, en optegnelse, der kan dateres til 1846. På den baggrund tør man antage, at de løse blade forrest i journalen er udarbejdet i samme periode som journalen NB.

De tre løse blade indlagt i journalen ved s. 97 (NB:215) lader sig ikke nøjagtigt tidsfæste. Indholdet er senere indarbejdet i kladdematerialet* til den første af de »Tvende 'Noter' betræffende min Forfatter-Virksomhed« (som er bilag til *Synspunktet for min Forfatter-Virksomhed*) med dateringen »1846«. En

fodnote* til overskriften »Til Dedicationen 'hiin Enkelte'« giver imidlertid mulighed for den antagelse, at NB:215 er skrevet i slutningen af 1846 eller i begyndelsen af 1847.*

3. Indhold

SK havde siden 1833 nedskrevet sine optegnelser i forskelligartede journaler og notesbøger,* men i foråret 1846 tog han en ny type protokol i kvartformat i anvendelse,* som han mærkede »NB«. Den blev efterfulgt af 35 lignende protokoller, NB2 til NB36, som SK fortløbende* førte frem til dec. 1854. Tilsammen udgør de 36 protokoller henved 7.600 beskrevne sider.

Journalen NB rummer som nævnt 215 optegnelser. Af det righoldige materiale skal her kun omtales de vigtigste emner og begivenheder.

I den første optegnelse efter titelbladet, NB:7, gør SK status over den skelsættende Corsar-affære,* som i denne og de efterfølgende journaler skulle foranledige ham til gentagne angreb på »Dag-Pressen«,* »Pøbelagtigheden«* og »Mængden«. Han skriver i NB:7 bl.a.:

Men Dannende er det unægteligt at staa saaledes stillet i en saa lille Bye som Kjøbenhavn, som jeg er det. At arbeide af yderste Evne næsten til Fortvivelse, med dybe Sjæls-Qvaler og mange Lidelser i mit indre Liv, at sætte Penge til for at udgive Bøger - og saa, bogstaveligen ikke have 10 Mennesker, som ordentligen læse dem igjennem, medens det derimod falder Studerende og andre Forfattere bequemt næsten at gjøre det latterligt at skrive en stor Bog. Og saa have et Blad som Alle læser, der nu eengang har Foragtelighedens Privilegium paa at turde sige Alt, de løgnagtigste Fordreielser - og det er Ingenting, men Alle læse det; og saa den hele Stok af Misundere der hjælpe til ved at sige lige det Modsatte, for paa den Maade at forkleine. Idelig og idelig at være Gjenstand for alle Menneskers Samtale og Opmærksomhed, og saa Omsætningen er at forsvare mig mod et Angreb, hvis man gør det, for selv at angribe mig endnu værre. Enhver Slagtersvend troer sig berettiget til næsten at fornærme mig ifølge Corsarens Ordre; de unge Studenter grine og fnise og ere glade over at en Fremragende trædes ned; Professorerne ere misundelige, og sympathisere hemmeligt med Angrebene, udbrede dem rigtignok med Tilføiende at det er en Skam.

I feb. 1846 havde SK overvejet at opgive sin forfattervirksomhed for at blive præst (JJ:415), men allerede en måned senere er han på tilbagetog og forestiller sig, at præsteembedet alligevel vil give ham mulighed for »en lille Produktion« (NB:7). I nov. samme år indrømmer SK at have behov for »Produktivitets Tryllerie for at glemme alle Livets lumpne Smaaligheder« (NB:57);* og 20. jan. 1847 betegner han drømmen om præstegården »som et idyllisk Ønske i Forhold til en anstrænget Existents« (NB:107). Fire dage senere affærdiger han præsteembedet som »en tungsindig Idee« (NB:114), der må opgives i erkendelse af, at der er brug for ham som forfatter, og at hans fortsatte forfattergerning er bundet til København.* At byen er »ingen stor Stad men en ægte Kiøbstad« (NB:211), har SK tilsyneladende forsonet sig med. For er Danmark et lille land,

saa har dog Landets lille Størrelse det Gode, at hele det dramatiske i min Forfatter-Virksomhed i de 41/4 Aar tager sig ganske anderledes ud; i Tydskland lod dette sig ikke frembringe, dertil var Landet for stort; der kan ingen tænke paa at være *Enepige*. Netop for Erindringen, for den poetiske Erindring tager min Produktivitet sig ud, og der vil komme den Tid, da Pigerne skulle rødme af Begeistring, naar en Digter vil fortælle hele mit Existents-Anlæg.*

Af NB:2, der er skrevet på et løst blad, fremgår, at SK overvejede at søge om statsstøtte til sin fortsatte forfattervirksomhed. I optegnelsen, som er et udkast til ansøgningen, der aldrig blev afsendt, anfører han disse »anbefalende Momenter«:

- 1) min Stræben som Forfatter maa være i Overensstemmelse med Statens Interesser.
- 2) jeg har viist, at jeg kan benytte otium
- 3) jeg er ung og lever klosterligt strengt for at arbeide.
- 4) jeg er ugift og har Intet Andet der beskæftiger mig.

Flere optegnelser kredser om hhv. samtidens og »Verdens« (mangel på) anerkendelse af SK, forholdet mellem at tjene ideen og lide uret i verden og det at være et miskendt geni i det lille Danmark.*

SK beskæftiger sig desuden i en række optegnelser* kritisk og oftest polemisk med naturvidenskaberne, især i skikkelse af »Physiologen«. I NB:73 hedder det således: »Al Fordærvelse vil tilsidst komme fra

Naturvidenskaberne.« Hans uvilje skyldes bl.a., at »Hele Physiologien handler egl. om det kvalitativt Uvedkommende« (NB:73), og at naturforskeren »belæmrer (...) den Lærende med en Masse af Detail, og yderst fortryllende og fængslende Viden, der dog rigtignok bestandigt ender med at alligevel kan han ikke forklare det Sidste (...) det egl. Constituerende: Ideen« (NB:70). Forskeren bruger »Mikroskopet ligesom Lapse bruge Lorgnetten, kun bruges Mikroskopet mod Gud« (NB:77). Men: »*Det eneste Visse er det Ethiske-Religieuse*« (NB:73). At emnet i en bestemt periode har optaget SK levende, ses af optegnelsesrækkens afgrænsethed og de enkelte optegnelser udførlighed.

I NB:146-150 fremsætter SK nogle synspunkter vedrørende interpunktion, og han indleder med følgende magtfulde erklæring:

Hvad Bogstaver angaaer, bøier jeg mig ubetinget under Auctoritet (Molbech); (...)

Med Interpункtionen er det noget [Andet]; her bøier jeg mig ubetinget ikke for Nogen, og jeg tvivler høiligen paa, at der er nogen dansk Forfatter, der i denne H. kan tage det op med mig.*

Det fremgår af samme optegnelse, at SK »interpungerer anderledes i et videnskabeligt end i et retorisk* Skrift«, og at han i sidstnævnte tilfælde forestiller sig »Læsere, som læse høit og som da baade ere øvede i at følge hver en Tankes Svingning i det Mindste og igjen at kunne eftergjøre det med Stemmen.« NB:150 bærer overskriften »*Min fremtidige Interpunktion*« og forkynder en intensiveret brug af kolon.*

Optegnelserne rummer også dogmatiske overvejelser* og kommentarer eller bemærkninger til en del bibelsteder, fortrinsvis fra Det Nye Testamente.*

Optegnelserne i NB giver endvidere indtryk af SKs omfattende og alsidige læsning af bl.a. C.G. Carus (NB:4 og 85), Pascal (NB:40), russiske folkesange (NB:54), den yngre Fichte (NB:74), Carl Daub (NB:91), Luther (NB:96), Poul Martin Møller (NB:103), Ignatius (NB:117), F.A. Trendelenburg (NB:132), Cervantes (NB:170), M. Carriere (NB:180-182), H. Cardano (NB:207), J. Böhme (NB:214.a) og Goethe (NB:214.b).

En del af optegnelserne i NB rummer ideer og temaer, hvoraf nogle overtages og videreudvikles i SKs trykte skrifter (fx NB:5).* Andre dokumenterer hans fortsatte beskæftigelse med allerede publicerede arbejder bl.a. i form af forklarende oplysninger (fx NB:129-130)* eller annoncerer en kommende bog (fx NB:118);* undertiden kommer det dog ikke videre end til skitsen (fx NB:86). I NB:192 påtænker SK desuden »et lille Cursus af 12 Forelæsninger: om Meddelelsens Dialektik«, hvortil kladden er bevaret.*

En egentlig transport af indhold fra optegnelser i journalen til trykte skrifter er NB:49 og NB:96 eksempler på. Begge indgår i »Lidelsernes Evangelium«, tredje afdeling af *Opbyggelige Taler i forskjellig Aand* (1847). NB:110 er et eksempel på det omvendte forhold; her afskriver SK en passus fra »Lidelsernes Evangelium«, som ikke kom med i det trykte værk. Kasseret materiale fra den upublicerede *Bogen om Adler* bringes i NB:47, mens udtog derfra findes i NB:39 og 42.

Endelig kan det nævnes, at SK på tre løse blade (NB:215) har elaboreret indholdet af NB:64, der oprindeligt skulle ledsage dedikationen til »hiin Enkelte« i første afdeling af *Opbyggelige Taler i forskjellig Aand* (1847).* Materialet indgår som nævnt senere som en del af den første af »Tvende 'Noter' betræffende min Forfatter-Virksomhed« i *Synspunktet for min Forfatter-Virksomhed*.*